

UNIWERSYTET MEDYCZNY IM. KAROLA MARCINKOWSKIEGO
W POZNANIU
INSTYTUT ONKOLOGII

KLINIKA ONKOLOGII KLINICZNEJ I DOŚWIADCZALNEJ

Kierownik Kliniki – Prof. dr hab. n. med. n. zdr. Jacek Mackiewicz

Poznań, dnia 28 października 2024

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Eweliny Nawojskiej

Tytuł pracy: *„Analiza jakości życia chorych na nowotwory złośliwe otrzymujących leczenie systemowe: terapia celowana molekularnie versus klasyczna chemioterapia”*

Promotor: Prof. dr hab. n. med. n. zdr. Anna Badowska-Kozakiewicz

Na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy bardzo dynamiczny rozwój terapii systemowych u chorych na nowotwory złośliwe. Chorym oferowane są nowe bardziej skuteczne terapie, które jednak nie są pozbawione działań niepożądanych dlatego bardzo duże znaczenie ma ocena jakości życia w trakcie prowadzenia tych terapii jak i po ich zakończeniu. Obszar jakości życia chorych na nowotwory złośliwe budzi duże zainteresowanie wśród badaczy i specjalistów, czego wyrazem są rosnące zasoby literaturowe i znaczna ilość badań skoncentrowanych na tej tematyce. Obecnie ocena jakości życia jest standardem w opiece nad chorymi na nowotwory złośliwe, pozwalając na poznanie subiektywnej percepcji aktualnego stanu fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i społecznego pacjenta, a także występowania objawów chorobowych i skutków ubocznych terapii oraz ich nasilenia. Odpowiedzialne podejście do oceny jakości życia ma swoje głębokie uzasadnienie - HRQoL jest bowiem uznawana za jeden z predyktorów przeżycia chorych na nowotwory złośliwe.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska jest pracą kliniczną, w której przeprowadzono badanie kwestionariuszowe w grupie 260 chorych na nowotwory złośliwe. W przeprowadzonym badaniu porównano jakość życia pomiędzy chorymi na

14

nowotwory złośliwe leczonymi klasyczną chemioterapią i terapią celowaną. Praca jest obszerna, została zredagowana na 182 stronach maszynopisu. Układ pracy wzbogaca 60 tabel i 53 rycin. W pracy zacytowano 132 pozycje piśmiennictwa, większość z ostatnich pięciu lat. Pracę z tekstem ułatwia przygotowany indeks skrótów w porządku alfabetycznym.

We wstępie obejmującym 20 stron maszynopisu Autorka omówiła metody leczenia nowotworów złośliwych, przedstawia różne definicje jakości życia i kwestionariusze do oceny jakości życia u pacjentów onkologicznych. Kształt i treść wstępu potwierdzają szeroką i nowoczesną wiedzę Autorki i jej zaangażowanie w problematykę jakości życia. Z profesjonalnego wstępu wypływają opisane, następnie cele pracy. Opisany cel główny jest w sposób logiczny uzupełniony o osiem celów szczegółowych. Doktorantka zamierzała zweryfikować czy występują istotne różnice w subiektywnie odczuwanym poziomie jakości życia wśród pacjentów chorych na nowotwory złośliwe, leczonych tradycyjną chemioterapią i terapią celowaną.

W kolejnym rozdziale p.t. Materiały i metody Doktorantka przedstawiła charakterystykę grupy badanej obejmującą 260 chorych biorących udział w analizie i opisała 7 kwestionariuszy, z których korzystała w badaniu.

W następnym rozdziale, na 70 stronach przedstawiono w sposób szczegółowy i przejrzysty uzyskane wyniki. Są one poparte tabelami i rycinami. Badanie kwestionariuszowe przeprowadzono u chorych na raka jelita grubego, raka wątrobowokomórkowego, raka prostaty, szpiczaka plazmicytowego i przewlekłą białaczkę szpikową, którzy w trakcie prowadzenia badania otrzymywali leczenie systemowe lub terapię celowaną. U chorych, u których stosowano leczenie celowane wykazano wyższy poziom ogólnej oceny jakości życia oraz czterech skal oceniających stan funkcjonalny (pełnienie ról społecznych, zawodowych, funkcjonowanie emocjonalne, poznawcze oraz społeczne). U chorych otrzymujących chemioterapię zanotowano częstsze występowanie nudności, wymiotów oraz utratę apetytu. Stwierdzono występowanie istotnych różnic w poziomie jakości życia pomiędzy chorymi mężczyznami i kobietami. U mężczyzn: wyższy poziom funkcjonowania w obszarze fizycznym, emocjonalnym i poznawczym. U kobiet: wyższy poziom zmęczenia, bólu, bezsenności oraz występowanie trudności finansowych. Ponadto, zaobserwowano związek poziomu jakości życia z wiekiem - poziom ogólnej jakości życia, funkcjonowania fizycznego i poznawczego malały z wiekiem. Wykazano również, że wraz z upływem czasu od diagnozy malał poziom ogólnej oceny jakości życia, natomiast rósł poziom skali

opisującej pełnienie ról społecznych i zawodowych. Ponadto, wykazano występowanie różnice w poziomie jakości życia: (i) u chorych na raka jelita grubego leczonych klasyczną chemioterapią oraz terapią celowaną; (ii) kobiet i mężczyzn chorych na raka jelita grubego; (iii) kobiet i mężczyzn chorych na szpiczaka plazmocytozy poddanych terapii celowanej; (iv) mężczyzn chorych na raka prostaty leczonych chemioterapią oraz poddanych leczeniu modulatorami receptora androgenowego; (v) kobiet i mężczyzn chorych na przewlekłą białaczkę szpikową poddanych terapii celowanej.

W obszernej dyskusji Autorka w sposób dojrzały odnosi się do uzyskanych wyników, porównuje je z danymi literaturowych. Doktorantka umiejętnie wykorzystuje piśmiennictwo i potrafi ocenić wyniki innych autorów, krytycznie odnosząc się do swojej pracy.

Wnioski z pracy są w pełni zgodne z uzyskanymi wynikami i odpowiadają na pytania postawione w założeniach i celu pracy. Doktorantka wykazała, że czynnikami mającymi wpływ na jakość życia są: rodzaj leczenia, płeć, wiek, oraz okres od rozpoznania choroby nowotworowej. Również streszczenie w języku polskim i angielskim nie budzą zastrzeżeń.

Jak przy każdej takiej okazji, obowiązkiem recenzenta jest zwrócenie uwagi na uchybienia edytorskie, których nie udało się uniknąć również w niniejszej dysertacji. Również drobne błędy gramatyczne nie mają żadnego znaczenia dla oceny pracy.

Podsumowując stwierdzam, że przedstawiona do oceny rozprawa doktorska została dobrze zaplanowana i wykonana przy użyciu odpowiednich narzędzi badawczych. Doktorantka podjęła istotny temat, a z pracy wynika jej praktyczny charakter. Rozprawa jest dobrze udokumentowana i rzetelnie opracowana pod względem statystycznym. Analizę statystyczną dokonano ze zrozumieniem, stosując odpowiednie testy.

Praca mgr Eweliny Nawojskiej pt.: *„Analiza jakości życia chorych na nowotwory złośliwe otrzymujących leczenie systemowe: terapia celowana molekularnie versus klasyczna chemioterapia”* stanowi oryginalny dorobek Doktorantki, świadczy o umiejętności prowadzenia badań naukowych oraz całkowicie spełnia wymagania stawiane rozprawie na stopień doktora nauk medycznych zgodnie z art 13 ustawy z dn 14.03.2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. W związku z powyższym mam zaszczyt przedłożyć rozprawę Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Jacek Mackiewicz

Prof. dr hab. n. med. n. zdr. Jacek Mackiewicz